

**Oświadczenie złożone
przez senator Jadwigę Rotnicką
na 76. posiedzeniu Senatu
w dniu 12 kwietnia 2019 r.**

Oświadczenie skierowane do ministra sprawiedliwości, prokuratora generalnego Zbigniewa Ziobry

Zwracam się do Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego o wydanie wytycznych, które poprawią działania prokuratury i sądów powszechnych w zakresie przestępstw przeciwko środowisku i przyrodzie (art. 181 k.k.).

Przestępstwa przeciwko przyrodzie i środowisku przynoszą szkody całemu społeczeństwu, wydaje się więc zasadne, by postępowania prokuratorskie podejmowane były w takich przypadkach z urzędu. Spowoduje to, że czyny z art. 181 k.k. nie będą już traktowane jako czyny o znikomej szkodliwości, co obecnie bardzo często ma miejsce. Skutkiem takiej postawy są nie tylko konkretne szkody w środowisku naturalnym, ale także umacnianie się w świadomości obywateli poczucia, że ochrona środowiska jest lekceważona.

W audycji „Rozmowa dnia” wyemitowanej w Programie I Polskiego Radia 15 marca 2019 roku wiceminister sprawiedliwości, pan Michał Wójcik, przedstawił propozycję wprowadzenia w niektórych sądach rejonowych „specjalizacji” w sprawach rodzinnych. Wydaje się zasadne, by podobną „specjalizację” wprowadzić także w dziedzinie ochrony środowiska. Przestępstwami przeciwko środowisku i przyrodzie zajmowałoby się wówczas kilka prokuratur i sądów powszechnych, które byłyby wyspecjalizowane w zakresie prawa ochrony środowiska i przyrody. Brak wiedzy w tym zakresie prowadzi często do umarzania spraw na etapie wstępnego rozeznania, a także do wyroków, które często dają sprawcom poczucie bezkarności w obszarze ochrony środowiska i przyrody.

Wydaje się też zasadne, by w sprawach o zniszczenie siedlisk gatunków chronionych nakładane były na sprawców sądowe nakazy naprawy wyrządzonej szkody. Z jednej strony będzie to karą dla sprawcy, a z drugiej prowadzić będzie do naprawy szkody, czyli przywrócenia zniszczonych siedlisk.

Rozmowy, jakie przeprowadziłam z sędziami i prokuratorami, wskazują też, że istnieje potrzeba wprowadzenia systemu szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości, co spowoduje systematyczne poszerzanie ich wiedzy w zakresie przestępstw przeciwko środowisku i przyrodzie. Będzie to skutkowało prawidłową oceną dokonywanych przestępstw i wykroczeń w tej materii.

Pragnę zwrócić uwagę, że wszystkie przedstawione przeze mnie działania mieszczą się w obowiązującym prawie i nie wymagają żadnych zmian ustawowych.

Z poważaniem
Jadwiga Rotnicka

Podsekretarz Stanu

Łukasz Piebiak

BM-I.0520.277.2019

Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie Pani Senator Jadwigi Rotnickiej złożone podczas 76. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 12 kwietnia 2019 r. – uprzejmie informuję, że problematyka ochrony środowiska i ochrony przyrody stanowi stały przedmiot zainteresowania Ministra Sprawiedliwości Prokuratora Generalnego.

W pierwszej kolejności wskazania wymaga, że przestępstwa przeciwko ochronie środowiska zawarte w art. od 181 do 188 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2018 r. poz.1600, z późn. zm.), dalej k.k., a także w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614, z późn. zm.) ścigane są z oskarżenia publicznego, co oznacza, że prokurator działa w tych sprawach z urzędu, każdorazowo dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego, w tym także w kontekście stopnia społecznej szkodliwości czynu objętego postępowaniem przygotowawczym.

W celu poszerzania wiedzy sędziów i prokuratorów w zakresie ww. przestępstw Minister Sprawiedliwości oraz Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury realizują szereg działań szkoleniowych.

W 2018 r. Ministerstwo Sprawiedliwości współpracowało z Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w realizacji projektu „Droga do czystego środowiska – program edukacyjno-promocyjny na rzecz wzmocnienia świadomości społecznej korzystania ze środowiska z poszanowaniem ogólnie przyjętych zasad i norm”. W szkoleniach organizowanych przez GIOŚ wzięło udział ponad 100 sędziów i prokuratorów. Poruszono na nich problematykę m.in. zasad funkcjonowania systemu gospodarki odpadami w Polsce, obszarów łamania przepisów w zakresie gospodarki odpadami (w podziale na rodzaje gospodarowanych odpadów), udaremniania lub utrudniania przeprowadzania kontroli przez inspektorów ochrony środowiska w zakresie ochrony środowiska, międzynarodowego

przemieszczania odpadów (w tym nielegalnego przemieszczania odpadów w postaci pojazdów), stosowania ustawy o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym. Program miał również na celu zacieśnianie współpracy pomiędzy GIOŚ i wojewódzkimi inspektoratami ochrony środowiska a sądami i prokuraturą. W dniu 28 marca 2019 r. odbyło się seminarium podsumowujące przeznaczone dla przedstawicieli instytucji, którzy brali udział w warsztatach – sędziów, prokuratorów, funkcjonariuszy Policji, ITD, KAS, IOŚ, NFOŚiGW.

Pozytywne oceny oraz zapotrzebowanie na tego rodzaju wydarzenia zdecydowały o wyrażeniu przez Ministra Sprawiedliwości zgody na pomoc w realizacji projektu Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska LIFE15 GIE/PL/000758 „Masz prawo do skutecznej ochrony przyrody”. W ramach projektu GDOŚ zaplanował jesienią 2019 r. jedenaście dwudniowych szkoleń z zakresu ochrony przyrody dla łącznie 256 prokuratorów, asesorów prokuratury i asystentów prokuratorów. Odbędą się one w miastach będących siedzibami prokuratur regionalnych. Natomiast wiosną 2020 r. w miastach będących siedzibami sądów apelacyjnych odbędą się szkolenia dla takiej samej liczby sędziów, asesorów sądowych i asystentów sędziów. Tematyka szkoleń ma objąć między innymi sygnalizowane przez sędziów i prokuratorów problemy z zakresu przepisów o ochronie przyrody.

Niezależnie od powyższego w 2019 r. Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury zaplanowała 2 szkolenia:

- K20/19 „Karnoprawne aspekty ochrony środowiska”, które odbędzie się w dniach 27-29 listopada 2019 r. Na szkoleniu poruszona zostanie m.in. problematyka aktualnych zagrożeń dla środowiska, nowoczesnych metod wykrywczych w zakresie czynów na szkodę środowiska, skutków zanieczyszczenia i degradacji środowiska, metodyki postępowania w zakresie przestępstw przeciwko środowisku. Szkolenia zaplanowano dla 70 sędziów i asesorów sądowych orzekający w wydziałach karnych oraz asystentów sędziów orzekających w tych wydziałach, a także prokuratorów, asesorów prokuratury i asystentów prokuratury,
- K29/19 „Prawna ochrona zwierząt”, które odbędzie się w dniach 24-26 czerwca oraz 21-23 października 2019 r. Na szkoleniu poruszona zostanie m.in. problematyka krajowych i unijnych regulacji dotyczących ochrony zwierząt, statusu prawnego zwierząt (zwierzęta domowe, gospodarskie, wykorzystywane do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych i specjalnych, wolno żyjące), standardów postępowania ze zwierzętami (humanitarne traktowanie zwierząt), wybranych przestępstw i wykroczeń na szkodę zwierząt, środków administracyjnoprawnych służących ochronie zwierząt stosowane w postępowaniu karnym, odebrania i egzekucji zwierząt, roli i zadań organizacji społecznych w świetle ustawy o ochronie zwierząt. Szkolenia zaplanowano dla 140 sędziów i asesorów sądowych orzekający w wydziałach karnych, a także prokuratorów i asesorów prokuratury.

Ponadto, dostrzegając wagę problemu związaną z wysokim stopniem społecznej szkodliwości przestępstw skierowanych przeciwko środowisku, w szczególności dotyczących nielegalnego gospodarowania odpadami, stwarzających zagrożenie dla środowiska naturalnego, w Prokuraturze Krajowej podejmowane są działania zmierzające m.in. do podniesienia poziomu prowadzonych postępowań przygotowawczych w tych sprawach oraz zwiększenia skuteczności w ściganiu sprawców.

Do najistotniejszych działań należy zaliczyć:

- powołanie przez Prokuratora Krajowego w Prokuraturze Krajowej zespołu prokuratorów m.in. do spraw koordynowania prowadzonych w podległych jednostkach prokuratury postępowań w sprawach pożarów zaistniałych w 2018 r. w miejscach składowania i magazynowania odpadów,
- przeprowadzenie przez prokuratorów nadrzędnych w czerwcu 2018 r. badania wszystkich śledztw zawisłych w prokuraturach w sprawach o przestępstwa z art. 183 § 1-6 k.k., co skutkowało podjęciem niezasadnie zawieszonych śledztw i wdrożeniem zwierzchniego nadzoru służbowego w niektórych z tych spraw,
- wyznaczenie w prokuraturach regionalnych i okręgowych prokuratorów koordynatorów do spraw przestępstw przeciwko ochronie środowiska, którym polecono bieżące gromadzenie danych o aktualnie prowadzonych postępowaniach przygotowawczych w tych sprawach, ocenę prawidłowości prowadzenia śledztw w kontekście jakości i przydatności dowodowej uzyskiwanych opinii biegłych z zakresu ochrony środowiska oraz zasadności wydawanych decyzji o umorzeniu postępowania.

Prokuratorzy koordynatorzy na bieżąco przekazują do Prokuratury Krajowej informacje o ujawnionych najpoważniejszych zdarzeniach z zakresu przestępczości przeciwko środowisku, a informacje te są analizowane przez wyznaczonych do realizacji tych zadań prokuratorów wykonujących czynności służbowe w Prokuraturze Krajowej. Nadto, współpracują z Wojewódzkimi Inspektoratami Ochrony Środowiska, a w wypadkach gdy w wyniku przestępstwa mogło dojść do spowodowania zniszczeń w świecie roślinnym i zwierzęcym w znacznych rozmiarach lub istotnego obniżenia jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi, również z Regionalnymi Dyrekcjami Ochrony Środowiska. Prokuratorom prowadzącym postępowania polecono także ściślejszą współpracę z funkcjonariuszami Inspekcji Ochrony Środowiska i Państwową Strażą Pożarną, a także inicjowanie postępowań pozakarnych, w tym administracyjnych.

Koordynowanie prowadzenia postępowań w tego rodzaju sprawach, w tym na szczeblu Prokuratury Krajowej, skutkuje m.in. bieżącym kierowaniem do podległych jednostek pism instrukcyjnych i wskazówek metodycznych. W Prokuraturze Krajowej organizowane są także spotkania prokuratorów koordynatorów, co ma pozytywny wpływ na ujednoczenie metodyki prowadzenia postępowań przygotowawczych m.in. w sprawach nielegalnego postępowania z odpadami.

Mając na uwadze opisane powyżej działania, w szczególności stałe podnoszenie kwalifikacji sędziów i prokuratorów w zakresie przestępstw przeciwko przyrodzie i środowisku, postulat kumulacji rozpoznawana spraw dot. ww. przestępstw w kilku sądach i prokuraturach wydaje się niezasadny, tym bardziej, że oddaliłby zainteresowanym drogę do sądu i prokuratury, a także wiązałby się z koniecznością zabezpieczenia kadry, bazy lokalowej oraz zapewnieniem obsługi biurowości.

Co istotne, sędziowie i prokuratorzy mogą zgłaszać potrzeby przeprowadzenia szkoleń w zakresie ochrony środowiska i ochrony przyrody odpowiednio prezesom swoich sądów lub kierownikom swoich jednostek organizacyjnych prokuratury, którzy mogą organizować szkolenia wewnętrzne lub zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości o zlecenie Krajowej Szkole przeprowadzenia dodatkowych szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, nieuwzględnionych w harmonogramie, dla sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych i asystentów sędziów, a także dla prokuratorów, asesorów prokuratury oraz asystentów prokuratorów (art. 15a ust. 4-6 ustawy dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, Dz. U. z 2018 r. poz. 624, z późn. zm.).

Reasumując, dotychczasowy zakres koordynacji i monitorowania ścigania przestępczości skierowanej przeciwko środowisku i przyrodzie w sposób kompleksowy zajmuje się przedmiotową problematyką, niemniej jednak w razie stwierdzenia takiej potrzeby pod rozwagę poddane zostanie także wydanie w tym zakresie stosownych wytycznych dla sądów powszechnych i prokuratur.

Z poważaniem,

Łukasz Piebiak

/podpis elektroniczny/

Raport: Weryfikacja podpisu

Podpis złożony w pliku "odpowieź na oświadczenie senator Jadwiga Rotnicka 76. posiedzenie.docx.xades" przez "Łukasz Konrad Piebiak" w dniu 2019-05-21 12:46:45, certyfikatem kwalifikowanym o numerze seryjnym 339698324958945609 wydanym przez CN=CenCert Centrum Certyfikatów Kwalifikowanych,O=Enigma SOI sp. z o.o.,C=PL, został poprawnie zweryfikowany na podstawie listy CRL o numerze seryjnym 142297 z dnia 2019-05-21T01:53:44Z.